

SKOGER HISTORIELAG

Et vinteroplyst

Gamle Skoger Kirke

ØSTRE HANEVOLD I SKOGER

EN STOR OG VAKKERT BELIGGENDE GÅRD PÅ CA. 1000 DA LAND HVORAV
VEL HALVPARTEN ER DYRKA MARK

Noen fakta, noen antagelser og noen minner fra en lykkelig
barndomstid.

Gårdstunet ligger på en høyde
i eiendommens nordligste del,
grensende til Skoger gamle kirke.
Jordene er sammenhengende og
strekker seg mot øst og syd og
danner sammen med Bjørneruddalen
den aller sydligste del av Drammen
kommune. Terregnet lengst mot
syd var tidligere ganske kupert,
men dette ble utplanert i -60-
årene, slik at all dyrka mark
i dag er lettdreven.
Fra tunet er det en praktfull
utsikt mot nabobygda Sande -
til og med Sandebukta kan skimtes
når vær- og lysforhold er gode.

Hovedbygningens øst-vestfløy er
et av Skogers eldste hus. Nord-
fløyen er kommet til noe senere,
uvisst når. Da denne fløyen
gjennomgår en innvendig oppussing
i disse dager, kan det bli
spennende å se om gamle tall eller
tegn vil dukke frem.

I Skogerboken antydes det at
hovedfløyen er reist av sogneprest
C.P. Hammer ca. 1750. Det står
videre at den samme sogneprest
stadig forsøkte å låne penger på
gården i slutten av 1750-årene,
og dette kan kanskje ha noe med
husbyggingen å gjøre. Forøvrig
kan C.P. Hammer muligens ha blitt
fristet til å bruke av egne midler
på Gamlekirken, da denne som kjent
gjennomgikk store reparasjoner
etter bl.a. lynnedslag dette
samme ti-året.

Hammer ble til slutt nødt til
å selge eiendommen - i to
halvdeler. Nåværende drifts-
bygning og stabbur er satt opp
etter en voldsom gårdsbrann
tørkesommeren 1947, da alle de
gamle uthusene brant ned.
Gavlveggen i hovedbygningen
ble også antent under brannen,
men takket være en kjempeinn-
sats av tilstrømmende bygde-
folk fikk ikke bygningen
nevneverdige skader.

Ingen dyr brant inne, men
store avlinger gikk tapt.

Østre Hanevold gård lå før mer
midt i "leia" enn hva den
gjør idag. En av grunnene var
Skoger gamle kirke - mektig
nabo og folks faste møteplass
gjennom mange hundre år. Hit
kom skogerbøringene for å høre
Guds ord fra prekestolen samt
kunngjøringer og siste nytt
fra kirkebakken etter guds-
tjenesten.

Men det var ikke bare på
kirkesøndager det var folk å
se. En mye brukt ferdselsvei
syd/nord gikk tidligere
gjennom tunet på Hanevold, så
oppsitterne på gården har
kunnet følge på nært hold alle
som fór langs denne veien.
Mot syd for eks. kunne budne
eller ubudne gjester ses på
lang avstand, slik at det ble
rimelig tid til å gjøre de
siste forberedelser eller ta
forholdsregler.

I nyere tid har det mest vært badegjester og folk med fiske-lykke i Bremsa som har benyttet veien syd for husene - selvsagt har den også fungert som fast gårdsvei og krøttersti. I dag er den utradert av effektive landbruksmaskiner: Nye og raskere veier er jo kommet til, dyr og badegjester er borte.

Det har sittet mange eiere på Østre Hanevold gjennom tidene - flere av dem beholdt gården kun i kort tid. Bortsett fra en slekt på 1600-tallet (iflg. Skogerboken) har den nåværende eiers familie eid gården fra

måtte eieren overlate utbyttedeler, fradele parter eller selge hele eiendommen. Noen av de fradelte partene på Hanevold forble selvstendige bruk, mens andre kom inn under hovedbruket igjen. Deler ble også lagt til, slik at størrelsen på gården stort sett har vært den samme hele tiden.

På en stor gård som Ø. Hanevold trengtes mye folk for å holde hjulene igang. Gården ble, lik mange andre gårder, et eget lite samfunn i samfunnet, der arbeid og

Hovedbygningen på Hanevold

1914. Avling, skyld og konjukturer var nok enda nær skjebnebestemmende for bonden før i tiden enn i dag, og alle var vel heller ikke like dyktige brukere. Røynet det på,

fritid var vevd sammen i et sosialt hele.

Noe av dette levde ennå på 40- og 50 tallet og kan godt huskes av folk over 50 år.

Bilder kan raskt fremkalles av en tid uten våre dagers tekniske selvfølgeligheter: traktor, moderne landbruksmaskiner, kjøleskap, fryser eller maskiner til oppvask og klesvask. Og en kunne ikke hver kveld trykke på en knapp og la seg underholde av en kasse på fire bein. Heller ikke var det bare å slenge seg i bilen og bli kjørt hit eller dit på no time. Nei, apostlenes hester var det en brukte, sammen med spark, ski og sykkel. Bussen til byen hostet seg frem 3 ganger om dagen og kostet 50 øre for barn, eller var det 25? Ellers var det å fly over jorder og havner til Skoger stasjon og komme seg ombord i Vestfoldsvarten som pustet og peste og slapp ut gnister og svart røyk.

Fra 7-8 års alderen var en gårdunge fast kjørekar i høy- og skuronner (hesten var nok klokere enn tømmefører'n) og ungen fungerte dessuten tolleg bra som potetplukker og hønepasser. Å løpe etter kua til kveldsstellet hørte også med - beina fløy lett over tunet, og en lærte seg lokkelyster og knep som fikk Dagros inn på båsen.

Da det ble oppdaget at en også så forskjell på ugrass og nyttevekster, kom en fort med i hakke- og lukegjengen. Rennene var mange og usigelig lange, og mot slutten av siste økt lyttet alle intenst etter lyd fra matklokka på stabbursmønnet - ingen tok overtid. Etter hvert ble en med på det meste - det var kjøkkenhagen til mor og alle blomsterbedene foran huset, plukking av bær og høsting av frukt. En sto i stiger og balanserte på grener - ned og inn skulle sakene og omgjøres til saft og gele, syltetøy og hermetisk frukt for en lang vinter. Mye tid gikk med til foreberedelser av dagens måltider.

Ut og inn med kopper og mat, og en svær oppvask til slutt etter stor familie og mye gårdsfolk. Og mange og store gulv skulle vaskes og skrubbes, og klesvask bæres i bryggerhuset og legges i bløt, kokes i bryggerpanna og skylles i stamper under iskaldt, rennende vann. Deretter rulling og stryking med litt sviing innimellom. Fars skjorter, fintøy og stas ble lagt til side - "hushjelpa" måtte holde seg til grovere klede pluss bleiene til en liten bror som kom til verden midt i potetonna -44.

Julestria var et kapittel for seg. Dyr skulle slaktes og mat lages opp for lang tid fremover. Også her trengtes hjelpende hender til røring og sveiving. Lagrene fyltes opp med pølser, kjøttkaker og klubb, sylte, rull og leverpostei. Og det var julekaker av mange slag og hvete- og vørtekake og lefse og mye mer.

Visst var det travelt og en egen stemning i huset før jul. Så mye ekstra skulle gjøres ved siden av det daglige - vasking og pussing og ikke minst strikking og sying. Det mor ikke rakk, kom en "ordentlig" sydame for å ordne. En måtte stå rett i ryggen og vente til alle mål var tatt eller all prøving unnagjort. Og når finkjolen var ferdig, bar det rett til det store speilet, der en vrei og vrikket på seg og glemte seg bort og drømte om juletreffest og fine bursdagslag.

Ja, minnene står i kø om en lykkelig tid med plikter og arbeid, leik og moro i skjønn forening. Ferie var ukjent,

lommepenger likeså. Men ganske ofte kom det gjester på besøk - familie langveisfra og herrer med hatt og parfymeduftende damer fra hovedstaden.

Samværet med alle dyrene var nok det gjeveste av alt. En stelte og pusset, klødde og godsnakket. En lærte gårdshunden å hoppe høyde, mens katten var baby med kyse og bleie. Skrantne høner og grisunger med løs mage hadde fast plass ved komfyren på kjøkkenet. Mor var medisinsmann, og pasientene kom forbausende ofte til hektene igjen. Men gikk det galt, var det sorg i mange dager.

Og selvsagt huskes samværet mellom menneskene på gården. Sisten og gjemsel på tunet og rundt husene, styltemesterskap og spill med ball. Ballen var hjemmelagd og hadde dårlig sprett, men moro var det lell når den smatt inn bak keeper som var minstemann i flokken og måtte tåle mange støyter.

I lunden ved kirkegården var det fint og spennende å leike. Her vokste vakre markblomster og høvelige emner til seljefløyte og pil og bue. Og her bygde storebror og bestevennen løvhytte, der de gjemte seg bort og fyrte sin første røyk av høstgule blader, mose og det som verre var, mens søstrene spionerte bak buskene og sladret til mor. Men i kirkelunden fantes også spøkelser, og i kirkedammen bodde nøkken som fanget små barn som kom for nær vannkanten.

I en annen dam tok alle.ungene i strøket sine første svømmetak. Det var Ordingdammen, som den den gang het. Hit kom også de voksne for å duppe seg på gloheite sommerdager, og far tok veslesøster på ryggen og svømte til Øya eller enda lengre. Det

grå-brune leirvannet boblet rundt badegjestene, men en var ikke kresen i de dager.

Om vinteren var Dammen skøytebane, bare frosten kom tidlig og snøen sent. Guttene spilte bandy, mens jentene prøvde seg på kruseduller og hopp a la Sonja Henie.

Og når snøen kom, var det å spenne på seg skiene og finne de bratteste bakkene. Unnarrenn ble tråkket, og hoppet med sprett gav lengder tett oppunder 7 meter.

Så hjem igjen - med våte støvler og neglsprett i tærne - til mors varme kjøkken og brødblingser med plommesyltetøy. Mette og trette og med trygghet for morgendagen krøp en til sengs og sovnet som en stein.

En visste selvfølgelig ikke hvor godt en hadde det!

Skoger okt. -91

E. I. Hagen

G O D J U L !

ET HISTORISK TILSAKEBLIKK FRA SKOGER HISTORIELAGS GRUBEUTVALG, NÅ STIFTELSENS KONNERUDVERKET MED VENNEFORENING

Ved Skoger Historielags opprettelse i 1975 ble det fra stifterenes side prioritert endel preserende oppgaver rundt om i tidligere Skoger Herred. Disse oppgavene bestod i første rekke i følgende:

- bygge opp et bygdemuseum for derigjennom å ta vare på de gjenstander og den kultur som var i bygden.
- registrere og dokumentere gamle boplasser, stier og veier.
- registrere gamle fotografier, samle historie m.m. om Skoger gml. kirke.
- registrere og samle historie om de gamle gruvene på Konnerud.

Grubeutvalget var således en realitet allerede fra starten av Historielaget. De personer som dengang involverte seg i dette arbeide var Harry Vesthaug, Normann Solberg og Odd Narheim. Arbeidet gikk ut på å registrere og dokumentere historien til Konnerudgruvene med den industri som hadde tilknytning til disse. På et tidlig tidspunkt ble bergmester R. Myhra fra Østlandske Bergdistrikt trukket inn i arbeidet og hans viten om gruvene ble registrert, ved siden av at han ble brukt i arbeidet med utvendig sikring av gruvene med gjerder rundt sjakten og gjennmuring av stollen. Sikring med gjerder ble foretatt av Drammen Kommune mens vi foretok gjennmuring av stollen.

Det ble på et tidlig tidspunkt foretatt befaring i og rundt gruvene samt langs vannveiene fra Ornetjern og ned til Svingen

i Skoger. Her ble alle rester av dammer, pukkverk, møller, "after" hauger etc. behørig registrert.

Registreringen inne i Konnerudgruvene ble også foretatt. Med hjelp av kopier av gamle karter ble det meste av de øverste etasjer samt nedre del i Kontaktstollen og etasjen over inspisert. Disse befaringene ble foretatt i perioden 78 - 81. Mellom - etasjene i gruvene er fra vår side ikke inspisert da vi har ansett det for risikabelt å ta seg inn i disse områdene. Beklageligvis så er det lite igjen av gjenstander i gruvene. Ved nedleggelsen i 1913 ble alt materiell fjernet og det vi har funnet er stort sett ting som har hatt liten verdi, men for oss så har det selvsagt sin museale verdi.

Av dokumenter og karter fra den tidligere driften ved gruvene så har vi fått samlet inn en god del. Her gjenstår fortsatt en del arbeider i både Riksarkivet samt i private arkiver.

Ved en befaring i "Kontaktstollen" i 79 ble det spøkefullt fremsatt en ide om å bygge opp et museum for gruvene ved "Vaskeriet" i Baklia. Ideen begynte etterhvert å ta form og planlegging begynte så smått. Det første vi begynte på var utkjøring av løse steinmasser fra "Kontaktstollen". Dette arbeide foregikk med krafse og brett og trillebår. Etterhvert som vi

kom innover fant vi snart ut at her trengte vi annen type redskap. Dette var vel starten på en lang rekke av ekspedisjoner gjennom årene frem til i dag, med innsamling av utstyr som skinner, lokomotiver, vogner, bormaskiner etc.

Men ikke nok med det, vi trengte et sted å være, og et sted å ha alt vi hadde fått tak i. I 1984 ble så "Stollhus" og "Lokomotiv- og vognhall" planlagt. Disse to bygningene ble så oppført i 1985 i stil fra århundreskiftet. Materialer fikk vi hentet på Åserud Teglverk som skulle rives. En avtale med daværende eiere gav oss anledning til å rive endel bygninger samt overta både teglstein og tremateriale, samt noen maskiner.

Arbeidene med steinrensk i "Kontaktstollen" har foregått hele tiden. Vi fikk foretatt en inspeksjon fra Arbeidstilsynet med en rapport om hvordan sikringen av stollen skulle utføres. Dette betød at løse steinblokker etc. først måtte sprenges ned. I 1989-90 ble dette arbeidet utført av Aker Entreprenør. Så var det påny utkjøring av steinmasse, et arbeide som vi fortsatt driver med. Når dette er ferdig så må partier av hengen (taket) sikres med bolter, eventuelt bruk av betong der hvor fjellet er dårlig. Bruk av betong vil vi helst unngå så alternativet er å bygge "bokort" (tømmerforbygning).

Av andre ting som skal nevnes er det registreringsarbeide som nå foreligger i bokform over gruver og skjerp i Konnerudområdet.

Spørsmålet den senere tid er "når skal vi åpne gruvene"?

Svaret er; når sikringsarbeidene

er utført tilfredstillende samt at vi har et anlegg ute til å ta imot publikum hva gjelder både utstilling, salg av suvernier og toalettanlegg. Dette igjen, er avhengig av vår økonomi!

Det er ikke lett i et slikt "historisk tilbakeblikk" å få med seg alle ting. For endel personer som har vært engasjert i prosjektet så har vel tidsperspektivet vært skremmende, spørsmålet er "når blir vi egentlig ferdig". Svaret må være; "aldri".

Et museum er og vil bestandig bli en institusjon i stadig utvikling med tiden. Museumsdelen for Konnerudgruvene som vi primært skal ivareta er og blir historie, og denne vil og skal vi ivareta på beste måte. Det har vært investert i bygg og anlegg med hjelp av midler fra Drammen Kommune, Lydia og Harald Lyckes fond, banken osv. Ved siden av dette en betydelig dugnadsinnsats både i og ved anlegget vårt, samt ute på bl.a. rivningsoppdrag som har innbrakt sårt trengte penger til vår drift.

I vår ble Grubeutvalget og det arbeide som er utført i deres regi overlatt til en stiftelse. Stiftelsens navn ble "Stiftelsen Konnerudverket" med venneforening "Konnerudverkets Venner".

Hva er vårt mål? Svaret er i enkelthet;

- å bygge opp et museum som skal vise et historisk tverrsnitt av de driftsperioder som var ved gruvene, fra start i 1729 og frem til nedleggelse i 1913.

- å vise frem gruvestyr som har vært i bruk i endel andre norske gruver.

Hva er vårt ønske?

- å få bedret vår økonomi
- å få engasjert flere personer i prosjektet, så velkommen skal DU være.

STIFTELSEN KONNERUDVERKET

m/Venneforening

Nils Otto Larsen

Til
Hr Sognesprest Lund.

Efter det fra Johannes Olsen, Anders Halvorsen med flere ved Jarlsberg Verk indkomne og af Deres Velærværdighed under Gaars Dato paategnede Andragende bevilges det herved, til saa meget muelig at afhielppe det sammestædes værende Trang, at udleveres af det Kongelige Magasin i Strømsøe 20 Tønder dansk Rug og 30 Tønder havre, hvilke Deres Velærværdighed anmodes om om behagelig at uddele til de Trængende ved bemelte Værk, paa en hensigtsmæssig Maade, da Magasinformalder Røertii ved indsluttede Skrivelse er tillagt Ordre til Udleverelsen mod kontant Betaling eller antagelig Kaution for Betalingens Erlæggelse til October Maanedes Udgang førstkommende.

Prisen for dansk Rug er 8 Rdr., og for Havren 4 Rd. pr Tønde.

Christiania den 18de May 1808 -
G. Holthe

DAGBOKBLADER 1944 -45

Jean Lorange

Når jeg blar i dagboken fra 1944 -45 strøyer minnene på. Og når du spør meg om det, vil jeg gjerne gjenoppfriske hendingene fra den gang. Jeg tilhørte den utsatte årgang 1923. Den var en av de årsklasser som lå ved frontene hele verden over og forsøkte å gjøre kål på hverandre. På den tiden ville Quisling og tyskerne mobilisere norske unge gutter til innsats på Østfronten. Hjemmefronten planla sabotasjeaksjoner mot arbeidskontorene. De hadde kartotek over årsklassene. Vi hadde klar beskjed om å ligge lavt i terrenget inntil situasjonen var avklart. På samme tid skjedde en storstilt opprulling av vår organisasjon på heimefronten. Dette skyldes delvis angiveri fra forrædere som fikk kr. 5000,- av tyskerne for å røpe oss. Det var i mai-dagene 1944. Jeg skulle akkurat da gå opp til eksamen artium. Jeg rakk bare å få med meg norsk og nynorsk før jeg måtte fordufte fra Drammen. Min venn Atle Bjørnli og jeg, dro til skogs i Bingen. Der tilbragte vi noen ensomme dager like innunder Holtefjell. Over oss fløy en Storch med stor peiling for å søke etter radiosendere. Heldigvis var været fint. Men etter hvert ble det større og større problemer med maten. Etter noen uker dro jeg til Oslo. Der fikk jeg - via forbindelser i etterretningstjenesten SB, nye identitetskort. Så ringte jeg til Atle og sa "at bøkene var kommet, så han måtte komme til Oslo med mange penger, for å se hvilke han ville kjøpe."

Torsdag 6. juli 44 dro vi fra Oslo kl. 09.05 til Fredrikstad. Sitat fra dagboken: "Temmelig nifst å kjøpe billett på Oslo Ø. med falske Schein". Turen gikk fint den. Det var kontroll, men det gjaldt bare tyskere. Vi to ble sammen med to marinefolk, satt ut til Nordre Sandøy. Vi gikk langs stranden og så oss ut en eke, som vi knabbet. Det var ingen årer i den, så de måtte vi finne et annet sted. Så kom siste etappe. Vi passet på å ro etter at det tyske vaktskipet hadde passert, da befant de seg nederst i sundet. Etter 20 minutters hard roing, tok vi land med hjerte i hånden. Vi var fri!

Det første vi gjorde, var å brenne alle papirene våre og så ta et bad. Vi ble siden fortalt at dette var første turen på en ny fluktrute. Ganske spennende. Så gikk ferden via Strømstad til Gøteborg. Derfra til Kjesäter og Thorestad. Den 25.7. ble jeg overført til Norsk Seilflykurs på Orhem utenfor Stockholm.

Den 20. august ble vi kjørt ut til Bromma flyplass, i stupmørke ved midnatt. Vi gikk ut en bakdør og inn i et fly, en Lockheed Lodestar, to-motors. Piloten viste seg å være Per Bugge fra Drammen. I 15000 fot fløy vi med surstoffmaske i et iskalt fly til Louchart ved St. Andrews i Scotland. Vi møtte et utslitt England som bar preg av mange års krig. Bombet og mørklagt Patriotic School, som vi kom til, var et gammelt slott, som ble brukt til avhør av utlendinger som kom til England. Vi ble imponert over å høre og se hvor godt underrettet de var om situasjonen i Norge, og ikke minst Drammen. Secret-Service-mannen som avhørte meg, ville vite navnene på alle mine kontakter. Han husker forøvrig min far etter et besøk på Finse

i 1924 med sin far. Verden er ikke så stor.

Vi fordrev tiden med å spille bridge med polakker som snakket fransk, snakket tysk med russerne som var befridd i Frankrike. Etter 4 uker ble vi overtatt av norske myndigheter og plassert på Shaftesbury Hotel, nokså nedslitt og preget av krigens tann. Så begynte vandringer fra kontor til kontor. Jeg ble tilknyttet R.N.A.F. stridsdyktig A, og ble flyskole-elev etter en slags prøve i fysikk og matematikk. Dag og natt summet det av V-1 og V-2 over byen. De gjorde stor skade når de falt ned. Engelskmannen var selv sliten og grå, og bar preg av harde krigsår. Men spiriten var god. Dagboken forteller: "Etter 1 måned med lite penger og mye moro, forlot vi -37 mann - London. Vi reiste tvers over landet til Blackpool, som var en trivelig, nesten elegant badeby ved Irske-sjøen. Uken etter reiste vi med tog til Glasgow. Vi marsjerte rett ned til havnen, og kom ombord på en 4- 5 000 tonner. Båten forsvant utover i tåka. Plutselig så vi et veldig skrog over oss. Og her gikk vi inn i et hull i veggen. Det var 83 000 tonn-eren "Queen Mary". Her var det 11 dekk, heiser og elegante saler. Ombord befant det seg 22 000 mann og 6 000 tyske fanger. Men alt var hemmelig, så disse så vi ikke før de marsjerte i land i New York. Morgenens etter var vi på farten med 28 knop og Zig-Zag-kurs hele veien. Etter 5 døgn i sjøen kom vi til New York. Plutselig så vi Frihetsgudinnen stige frem av tåka. Amerikanerne gråt av glede over å være hjemme etter en meget tøff tid i Frankrike.

Etter en meget lang togreise via Toronto til Huntsville, kom vi til "Vesle-Skaugum". En meget hard rekrutt-tid begynte. Det ble lange utmarsjer, mye skyting og granatkasting. Gutta kom i kjempeform med et sunt liv og mye god mat. Endelig kom vi så til "Little Norway", og begynte å vente på starten på F-25 flykull. En del drammensere var kommet tidligere. Like før jul 1944 fikk vi vite at vi skulle sendes over til England for å begynne treningen der. Jeg fikk 1 ukes juleferie, og 1 ukes embarkations-leave. Dagene ble tilbragt i Chicago. Det ble en fantastisk opplevelse sammen med hyggelige norsk-amerikanere. Vi var farlig populære og tiden fløy. Amerikanerne ville vise at de satte pris på oss. Etter 12 herlige dager dro vi tilbake til Toronto. Vi kom glade, men slitne og blakke tilbake til leiren. Den 6. januar reiste vi til Halifax, og gikk ombord i 32 000 tonneren "Mauritania". Vi fikk dårlig var på overfarten. Mange ble sjøsyke, så det ble en slitsom tur. De to siste døgn ble vi eksortert av noen små destroyere som kastet veldig på seg i den høye sjøen. Liverpool var - som de fleste engelske byer - temmelig bombet. Store kratere i gatene, og utbombede hus. Via London ble vi sendt med tog til Norwegian Training Base, Winkleigh, North Devon. Der ble vi inkvartert i hytter med blikktak og mye gjennomtrekk. Så var det å vente igjen. Endelig begynte treningen med flyteknikk, airmanship, morse, motorlære, med eksamen en gang i uka. Hard tjeneste med stram kustus. Engelsk vinterklima er fåle greier i dårlig hus, så tiden var lang. Krigen nærmet seg imidlertid slutten, så vi fulgte ivrig med i hendingene, særlig det som hendte hjemme i Norge. Min lyst på en karriere i det militære hadde fortatt seg.

Da freden kom, ville vi hjem så fort som mulig. Fredsdagene opplevet vi i London. Og engelskmennene hadde virkelig grunn til å juble over freden etter frem harde år. Det var en stor opplevelse å være midt oppe i det, og samtidig vite at det skjedde litt av hvert hjemme i Norge også. Sammen med 20 andre, meldte jeg meg ut av flyskolen. Og så håpet vi på en snarlig hjemsendelse, så vi kunne begynne på studier. Treningsvingen ble imidlertid holdt igjen i England til november 1945. Det ble en lang tid. Men leirlivet ruslet avsted med noen flyvninger og ustanselige prøver. Jeg var ivrig etter å komme igang med arkitektstudier så snart som mulig. Jubelen stod høyt i taket da vi forlot flyplassen, og vi satt i 30 timer på toget opp til Iverness, høyt oppe i Scotland. Med et Sunderland Clipperfly tok vi land ved Egersund hjemme i Norge. Vi så at det var veldig mye stein og fjell i fedrelandet vårt, men du verden så glad vi er i det.

Vi fløy over Drammen, og jeg kunne se hjem til Hamborggaten 2. Underlige følelser! Etter to dager på Gardemoen, ble jeg dimitert. Jeg kom hjem til mor og far som fri mann. Våre årsklasser hadde en tøff tid under krigen, med forsakelser av normalt ungdomsliv, men den var lærerrik og interessant, og utviklet godt kameratskap og samhold. Dette fikk jeg anskueliggjort og praktisert under gjenreisningen av Finmark, som jeg reiste til i januar 1946. Men se det - det er en annen historie.

Konnerud, 30.10.1991

Jean Lorange (sign.)

TULLA VÅR

Vi har fått e tulle
e ekkel, lita e,
som mamma kaller Gullet
og steller mye med.
At mamma liker henner
slets ikke jeg forstår
for hu har ingen tenner
og nesten ikke hår.

Og vesle tante Julie
og gamle bestemor
de kaller våres tulle
det deiligste på jord.
Og her er nokså ille
med tanter på visitt.
De steller med den lille
og drar'a hit og dit.

Og pappa som kan skjenne
og være nokså streng
Nå står'n og folder hend'ne
ved stygge Tullas seng.
Men her i gårkveld sa'n
no rart om henner lell
da kalte'n henner jammen
for det fæle bæljespell.

Men hu kan også sove
i ei seng så stor som så
og vete ut sitt laken
og alt som hu har på.
Og hu kan jomen«krike
så hu går nesten ta'
Jeg syns at sån ei jente
er ikke no å ha.

Men når jeg selv blir pappa
skal mange barn jeg få
ja, hele huset stappa,
og går'n og haven å,
av smågutter som leker sig
og springer og er gla
Men småtuller som vater seg
vil jeg aldri verden ha.

Frem fra glemselen v/Aase

Ogsaa en selvangivelse.

Til Skoger ligningsnævnd

har en av bygdens lærere sendt følgende vercificerte «selvangivelse»:

*Dyrtiden trykker nu mer end ifjor,
saa skatten jeg ikke greier svært stor.
Huset er «montert»; jeg kjærring har faat.
Vekaler er diskonteret — pengene gaat.*

*Snart blir familien øket med fler',
humøret synker mer og mer.
Penger maa ut paa hver ei kant,
saa jeg tilslut blir en raka fant.*

*Paa skolen det ogsaa er bare strid,
pensumet maa naaes i rette tid.
Men onga er leie, tunge og traas,
og endda saa faar jeg «besøk» atpua.*

*Hadde jeg endda en rolig nat!
Med retting av bøker og da maa ta fat.
Nervosa og sliten og graanet haar,
det er lønnen som lærer jeg faar.*

*Derfor tilslut en ydmyg bøn:
Beskjær ei saa noie min usle løn!
Ta litt hensyn til mine haar,
naar I bestemmer skatten iaar!*

Den noget eiendommelige form
for en selvangivelse er tat for god av
ligningsnævnden; men om den har
formaadd at bløtgjøre de haarde
hjerter er vel et spørsmål, skrives
der til vort blad.

BESØK PÅ BYGDEMUSEET PÅ MELLOM-BORGE I SKOGER

Skoger Pensjonistforening har vanligvis intet møte i august måned. Men i år ble juni-møtet sløyfet, og det ble foreslått å besøke bygdemuseet på Mellom-Borge istedet. Det var på vår møtedag 14. august vi møttes til museumsbesøk på den vakre gården til Oddvar Borge Johansen m/familie/med den tidligere eier, Lillemor Borge, hans Svigermor, som vertinne. Frammøte var bra. En regnskur ønsket oss velkommen med det samme vi kom, men da fikk vi gleden av å samle oss under tuntreet.

Men snart skinte solen. En klokke signaliserte at museet var åpent. Det er fjøset på gården som er omgjort til museum. Det er sikkert Skogers fineste fjøs, sa formannen Kristian Drolsum. Museet er kommet istand og drives av noen ildsjeler i Skoger Historielag. Nå var det ny-oppusset og historielagets medlemmer har gjort et imponerende arbeide. Gjenstandene på museet er for det meste gaver, mens noen er bare utlånte og kan leveres tilbake til eierne.

I sin orientering sa Jørgen Borge at pensjonistene jo er de som kjenner museets gjenstander best, og at de var særlig velkommen. Det ble en meget interessant omvisning, men også litt vemodig å se at slåmaskin, treskeverk og harver - som var flittig i bruk i vår ungdom - nå var blitt museumsgjenstander. I tidligere dager var det mange håndverksaktiviteter også rundt på gårdene. Dette var markert på museet. Her var redskaper for skomaker, smed,

slakter, salmaker o.s.v.

Det koster både tid og penger å opprettholde et slikt museum. Vi ble minnet om dette ved et fuglebur ved inngangen, som var takknemlig for en slant. Det var vanskelig å rive seg løs fra "fjøset", men tiden gikk. Vi fikk beskjed om at kaffen var ferdig. Til medbragt nistekurs fikk vi deilig kringle, alt sammen smakte godt ute i den velstelte hagen på Mellom-Borge.

I løpet av sommeren hadde Henning Vincentz Løwer fylt 80 år. Ragnhild Kjelle vold fikk æren av å overrekke ham blomster. Hun takket ham spesielt for hans aktive rolle i pensjonistforeningen, med mange underholdningsbidrag gjennom årene. Løwer kvitterte ved å takke hjertelig. Formannen Kristian Drolsum takket tilslutt både Jørgen og Lillemor Borge for hyggelig gjestfrihet og overrakte dem konfekt.

Dette ble nok en koselig sammenkomst i Skoger Pensjonistforening.

Synøve Hoven
sekretær

FASTE SKOLER I SKOGER.

Skoger fikk ca. 1850 to faste skoler i egne bygg. Til denne tid hadde det vært omgangsskole i bygda. Skolene "Eeghougen" og "Flaaten" ble tatt i bruk i 1851, altså for nøyaktig 140 år siden. Det følgende har vi klippet fra Ola Lauklis : "Trekk fra Drammen skolehistorie fram til ca. 1930. Gjengitt med forfatterens velvillige tillatelse.

Skoger får fastskoler i egne bygg.

Ifølge Skogerboken (B 3, s. 625 f.) ble det i 1849 vedtatt å kjøpe 12-14 mål jord av N. Flåten til skoletomt og lærerjord til en fast skole i "Vestbygden". Noe tidligere hadde lensmann Juel tilbudt 5 mål jord av Eik (Eeg) bygslet til skoletomt for "Østbygden". Det forelå således mot slutten av 1840-årene konkrete planer om bygging av to faste skoler i hovedsognet. Detaljert saksgang kjenner vi ikke. I melding til stiftsdireksjonen fra møte den 9. september 1850 i "Skoleformandskabet for Skauger Hovedsogn" heter det (A 6):

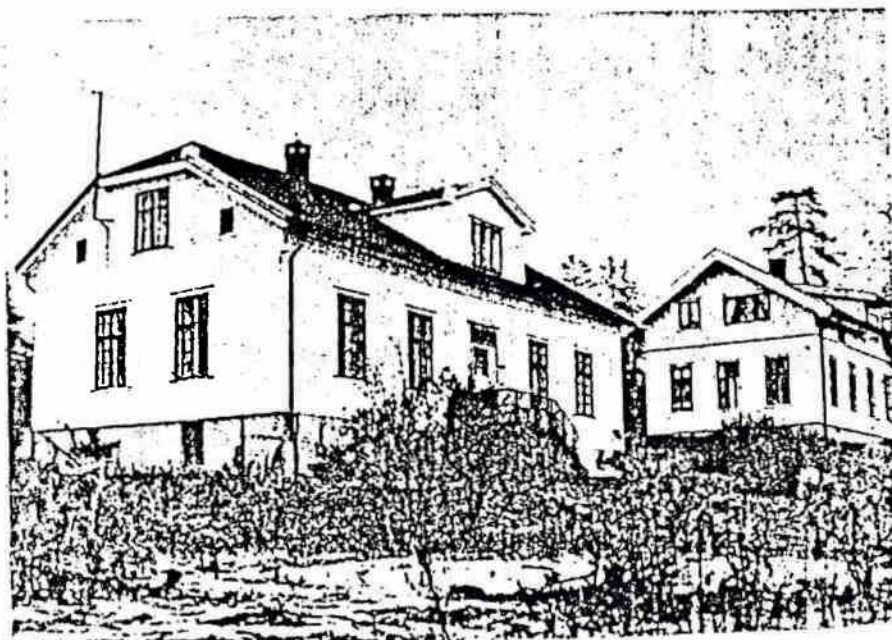
"Da de Bygningene der ifølge Kommunebestyrelsens Beslutning ere bestemte til Localer for 2 faste Skoler i Hovedsognet, ventes at blive færdige inden Udgangen af indeværende Aar, fandt man det nødvendigt med Hensyn til Skoledistrictenes Inddeling og de ansættende Læreres Lønning m.m. at fatte følgende Beslutninger:

- 1. For de 2 Skoledistricter, hvori Sognet vil blive at inddele, blive Grændsene at bestemme saaledes at til østre District henlægges Gaardene Skolpe, Fjøset, Lærpe, Bakke, Lindum, Gulliksrud, Undersrud, Ingvaldsaasen, Gundersø, Knive, Godthaab, Eeg, Solum, Norby, Nøsted, Gunderud, Jerpen, Fjeld, Dæle, Kobbervig og Hedensrudtangen, til væstre District henlægges de øvrige Gaarde i Sognet og saaledes blive Steensbækken Delet mellem begge Districter.*
- 2. Da det ansees beqvemest for Almuen at kirkesangeren tager Bolig i østre District, vil den faste skole sammesteds blive at overtage af ham, hvorfor han, om det maatte findes fornødent, har at holde Skole 2 Maaneder af Aaret paa Hedensrudtangen i et leiet Locale. Da Indtægterne af Kirkesangeriet med de Emolumenter der af Kommunebestyrelsen ere bestemte for Læreren i dette District, nemlig fri Bolig og 5 Maal Jord, ikke ansees tilstrækkelige, har man allerede andraget for Repræsentantskabet om, at der desforuden tilstaaes Kirkesangeren i Hovedsognet 40 Spd. aarlig Løn af Skolecassen.*
- 3. Skoleformandskabet finder det billigt, at O. Nicolaisen, der hidtil har været Omgangsskolelærer i væstre District, og paa hvis Duelighed man Intet har at udsætte, ansættes som Lærer ved den oprettende faste Skole i bemeldte District; men i Tilfælde Provsten ikke heri skulde være enig med Skoleformandskabet, bliver Lærerposten snarest muligt at avertere ledig. Foruden fri Bolig i Skolehuset og de af Kommunen indkjøbte 12 Maal Jord af Gaarden Flaaten, erholder Læreren ved denne Skole i aarlig Løn 70 Spd. Hvis Skoleformandskabet finder det nødvendigt, skal han være forpligtet til at holde Skole 2 a 3 Maaneder af Aaret i Udkantene af Districtet.*

4. Til hver af Skolerne ieveres 10 Favne Brænde aarlig, hvilket Quantum fordeles paa Jordbrugene efter Matrielskylden.

5. Paa Grund af de betydelige Udgifter Kommunen har havt saavel med de 2 Skolebygningers Opførelse som Indkjøb af Jord til Skolerne, bliver at ansøge om et aarligt bidrag af 60 Spd. af Oplysningsvæsenets Fond som Hjelp til Lærernes Lønning."

Den 30. september 1850 forelå en påtegning fra stiftsdireksjonen som intet hadde "mod Ovenstaaende at erindre".

Eikhaugen skole

De to skolebygningene ble tatt i bruk sannsynligvis i begynnelsen av 1851. Den 31. desember 1850 forelå byggregnskap for skolen på "Eeghougen". 1297 spd. kostet bygget. Regnskap for Flaaten skole har vi ikke funnet.

Klokker Peder Larsen Oden flyttet inn i østre Distrikts faste skole på Eeghougen.

I vestre distrikt måtte Otter Nicolaisen vike plassen for seminarutdannet lærer Andreas Larsen som tiltrådte ved Flaaten skole våren 1851. I brev datert 22. april 1851 til skolekommisjonen (A 6) ber han om at det må anskaffes 24 blekkhus "nedfelte i Pultene" og en del bøker. Han hadde bare ett eksemplar av forklaring, bibelhistorie og katekismus. "Brugbar Psalmebog haves heller ikke." Han fikk 5 spd. til innkjøp til skolen.

Ved midten av 1800-tallet hadde omsider Skoger hovedsogn fått faste skoler i egne bygg. Overgangen fra omgangsskole gårdimellom til fastskole med undervisningsutstyret på plass i skolestua måtte være en merkelig opplevelse både for lærere og elever. Otter Nicolaisen fikk ikke oppleve det. 14 års tjeneste som omgangsskolelærer i bygda gav ham ikke nok kompetanse til arbeid i fastskolen, på tross av enstemmig anbefaling fra skolekommisjonen. Lærer ved fast skole skulle være seminarutdannet.

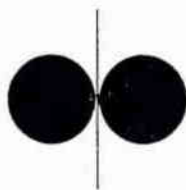

Elever fra Flåten og Skallestad (leiet lokale) 1926

Vi benytter denne anledning til
å sende en hilsen til våre lesere
med ønske om en God Jul og et
Godt Nytt år.

Redaksjonen

As Stærkebye Trykk

Hos oss har du gardert deg!
Kom til trykkeriet i hjertet av Mjøndalen,
og du vil få et sikkert resultat.

STRANDVEIEN 18 – 3050 MJØNDALEN. TLF. 03-87 71 80

Skoger Historielag`s årsmøte arrangeres på lokalet "Skogvang"
søndag 26.04.92 kl. 18.00.

Hovedstyrets årsberetning sendes iflg. vedtektene.
Dagsorden iflg. vedtektene.

Forslag til endring av vedtekter eller andre forslag av lokal-
historisk interesse bes sendt styret innen 15. januar 1992.

Underholdning, servering og utlodning.